

III. PRZEGLĄD ORZECZNICTWA

1. ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

Ustawa z 29 X 1920 r. o spółdzielniach (Dz. U. 1950 r., nr 25, poz. 232)

Art. 45. Przesłanką odpowiedzialności członka zarządu spółdzielni samodzielnych zakupów, za szkodę spowodowaną niekorzystnymi dla spółdzielczości skutkami dokonanej transakcji zakupu jest stwierdzenie jego winy. Bez stwierdzenia winy nie ma odpowiedzialności cywilnej członka zarządu spółdzielni wobec tej ostatniej za szkodę spowodowaną czynnościami wchodzącymi w zakres jego obowiązków (II CR 721/62 z dnia 10 VIII 1963 r.).

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczp. z 22 III 1928 r. o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych (Dz. U. nr 39, poz. 384 wraz z późniejszymi zmianami)

Art. 87 ust. 1. Stosownie do art. 87 ust. 1 cytowanego rozporządzenia, ocena, czy produkcja danego przedmiotu stanowi bezprawne wkroczenie w zakres wyłączności wynikającej z rejestracji wzoru użytkowego na rzecz innej osoby, wymaga ustalenia, czy wprowadzone zmiany przedmiotu mogą być zaliczone do „istotnych” i czy tworzą rzeczywiście „nową” postać tego przedmiotu w porównaniu z zarejestrowanym wzorem. „Nowość” postaci powinna wpływać na podniesienie użyteczności żadnego przedmiotu czy to przez potaniecie jego produkcji, czy przez ułatwienie lub usprawnienie korzystania z niego. Tylko takie zmiany można uznać za istotne (3 CR 125/62 z 10 VIII 1963 r.).

Kodeks zobowiązań z 27 X 1933 r. (Dz. U. nr 82, poz. 598 wraz z późn. zmianami)

Art. 62 § 1. Dla ważności umowy przedwstępnej nie jest wymagana żadna forma. Skoro strony, choćby w różnym czasie, złożyły wobec siebie oświadczenia woli (art. 43 p.o.p.c), które ocenione łącznie realizują przesłanki umowy przedwstępnej (art. 62 § 1 k.z.), to dochodzi ona ważnie do skutku z chwilą, gdy wszystkim tym przesłankom stało się zadość (III CR 344/63 z 29 I 1964 r.).

Art. 122¹. 1. Przy ustaleniu wysokości roszczeń z tytułu regresu opartych na podstawie art. 122¹ k.z. nie jest decydujące, ile zobowiązany powinien być świadczyć na utrzymanie uprawnionego, lecz to, ile dochodzący roszczeń regresowych rzeczywiście świadczył na utrzymanie uprawnionego. Zasądzony być zatem może tylko zwrot rzeczywiście świadczonych kwot, mieszczących się nadto w granicach obowiązku alimentacyjnego zobowiązanego. Poza tym, jeżeli dochodzący roszczeń regresowych jest sam zobowiązany ustawowo do alimentowania osoby uprawnionej, to jego roszczenia regresowe mogą jedynie dotyczyć kwot rzeczywiście świadczonych na utrzymanie uprawnionego ponad własny obowiązek.

2. Jeżeli dochodzący roszczeń regresowych przez wieloletni okres czasu nie domaga się zwrotu spełnionych zastępczo za zobowiązanego świadczeń, a następnie jednorazowo dochodzi dużej kwoty pieniężnej, konieczne jest rozważenie przez

sąd, czy jednorazowe zasądzenie poważnej kwoty od zobowiązanego, nie mającego żadnego majątku a utrzymującego się z rodziną jedynie ze skromnych zarobków bieżących, nie poderwie podstaw egzystencji zobowiązanego i jego rodziny, w tym również uprawnionego do alimentów, na którego utrzymanie były dokonywane świadczenia dochodzone obecnie w drodze regresu (III CR 311/63 z 14 XII 1963 r.).

Art. 158 § 2 i 161 § 2. Uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 19 III 1962 r. (I CO 4/62) i zmieniająca ją uchwała połączonych Izb Cywilnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 14 XII 1962 r. (III PO 5/62) nie dotyczy wypadku, gdy powód w pozwie wytoczonym przeciwko właścicielowi samochodu, z którym nie jest związany stosunkiem pracy, dochodzi renty odszkodowawczej na zasadzie art. 161 § 2 k.z., a nie renty wyrównawczej z art. 24 ust. 2 dekretu z 25 W 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym. Ponieważ szkoda powoda równa się różnicy pomiędzy otrzymywaną przezeń z ubezpieczenia społecznego rentą inwalidzką a wynagrodzeniem, jakie by otrzymywał, gdyby wypadek nie nastąpił, przeto wysokość renty odszkodowawczej należy obliczyć w ten sposób, że od wysokości szkody wynagradzanej rentą odlicza się rentę z ubezpieczenia społecznego, a różnicę zmniejsza się w stopniu odpowiadającym przyczynieniu się poszkodowanego (I CR 1037/62 z 30 V 1963 r.).

Art. 161 § 2. Prawo poszkodowanego do ekwiwalentu z tytułu zwiększonych potrzeb polegających na konieczności korzystania z opieki osoby trzeciej nie wymaga wykazania, że poszkodowany efektywnie wydatkował odpowiednie kwoty na koszty opieki.

Okoliczność, że opiekę nad niedołączonym poszkodowanym sprawowali jego domownicy, nie pozbawia go prawa żądania renty opartej na przepisie art. 161 § 2 k.z., podobnie jak nie powoduje utraty prawa do renty odszkodowawczej za okres ubiegły fakt, że poszkodowany pozostawał w tym czasie na utrzymaniu rodziny (II CR 670/63 z 27 I 1964 r.).

Art. 161 § 2 k.z. Nie są wyłączone sytuacje, gdy pracownik, uznany po wypadku za całkowicie zdolnego do pracy, odczuwa nadal pewne dolegliwości, które wprawdzie nie umożliwiają mu pracy, lecz sprawiają, że jego wydajność jest mniejsza lub praca przychodzi mu z większym trudem niż przed wypadkiem, co w konsekwencji może mieć wpływ na wysokość osiąganych zarobków. Różnica tych zarobków, jeżeli pozostaje w związku z przebyтым wypadkiem, stanowi szkodę pracownika podlegającą wyrównaniu na podstawie art. 161 § 2 k.z. (I PR 758/63 z 8 I 1964 r.).

Prawo rzeczowe z 11 X 1946 r. (Dz. U. nr 57, poz. 319 wraz z późn. zmianami)

Art. 9. Stosownie do art. 7 pr. rzecz, przedmiot połączony z rzeczą dla chwilowego użytku nie stanowi jej części składowej, choćby nawet w wyniku odłączenia przedmiot ten lub rzecz, do której został on dołączony, miały ulec na skutek odłączenia uszkodzeniu lub istotnej zmianie (I CR 855/62 z 4 XI 1963 r.).

Art. 50. Osoba posiadająca już inny tytuł własności nieruchomości nie może nabyć własności tej nieruchomości przez zasiedzenie (I CR 52/64 z 24 I 1964 r.).

Art. 73 § 2. Dostateczną przesłanką przyznania budującemu na cudzym gruncie uprawnień przewidzianych w art. 73 § 2 pr. rzecz, jest uzyskanie przez niego zgody na budowę tylko od tego ze współwłaścicieli nieruchomości, w którego wyłącznym posiadaniu znajduje się, część nieruchomości mająca być przedmiotem zabudowy, jeżeli część ta została przydzielona współwłaścicielowi do wyłącznego użytkowania na mocy porozumienia wszystkich współwłaścicieli (III CR 81/63 z 14 XI 1963 r.).

Art. 82 i 83 § 2. Wydzierżawienie nieruchomości nie zawsze stanowi czynność przekraczającą zakres zwykłego zarządu w rozumieniu art. 82 pr. rzecz. Jeżeli w szczególności wydzierżawienie nieruchomości jest kontynuacją jej dotychczasowego sposobu użytkowania, a zwłaszcza jeżeli nie chodzi o dzierżawę wieloletnią, to do jej skuteczności wystarczy zgoda większości współwłaścicieli stosownie do art. 83 § 2 pr. rzecz. (III CR 192/62 z 3 II 1964 r.).

Art. 305. O naruszeniu posiadania można mówić nie tylko w wypadku samowoli polegającej na fizycznej ingerencji w sferze władztwa posiadacza, lecz także wtedy, gdy określona osoba narusza spokój posiadacza, w szczególności przez kierowanie do niego takich czy innych gróźb z racji wykonywanego posiadania. Prawo chroniąc posiadanie zapewnia posiadaczowi możliwość wykonywania jego władztwa w warunkach normalnych, a atmosfera groźby lub innego zakłócenia spokoju posiadacza takim warunkom nie odpowiada. Jednakże takie naruszenie posiadania polega nie na ewentualnym przyszłym spełnieniu groźby (np. fizycznego wtargnięcia na grunt), gdyż sama możliwość zakłócenia posiadania nie stanowi jeszcze naruszenia władztwa posiadacza w rozumieniu art. 305 pr. rzecz., lecz na dokonywanych aktach zakłócenia spokoju posiadacza. Przywrócenie posiadania nie może w takich wypadkach polegać na zakazaniu pozwanemu tego, co może on ewentualnie — w wykonaniu groźby — uczynić, lecz na zakazaniu samej groźby (I CR 225/63 z 20 IV 1963 r.).

Art. 312. Odpowiedzialność posiadacza w złej wierze, w wypadku gdy rzecz nie może być wydana właścicielowi, należy oceniać według art. 239 i nast. k.z., i w świetle tych przepisów posiadacz obowiązany jest do zapłacenia właścicielowi równowartości rzeczy. Dla określenia kwoty należnej z tego tytułu właścicielowi miarodajnej są ceny obowiązujące w chwili powstania tego obowiązku, tj. w chwili nastąpienia niemożności wydania rzeczy (4 CR 133/62 z 12 I 1963 r.).

Kodeks rodzinny z 27 VI 1950 r. (Dz. U. nr 34, poz. 308 wraz z późn. zmianami)

Art. 48 § 1. Termin z art. 48 § 1 k.r. — jak w ogóle wszystkie terminy, które zaczynają biec, biegną i mogą upłynąć, mimo że żadne postępowanie się nie toczy — nie jest terminem procesowym, lecz terminem prekluzyjnym prawa materialnego. Wobec nieistnienia przepisu, który by dopuszczał możliwość uwzględnienia braku winy uchybienia takiego terminu prawa materialnego, obojętna jest okoliczność, że uchybienie przez powoda terminu do zaprzeczenia ojcostwa nastąpiło, jak to twierdzi, bez jego winy; przypuszczał on bowiem, że dziecko zmarło i wobec tego zaprzeczenie ojcostwa jest niedopuszczalne (2 CR 87/62 z 9 I 1963 r.).

Art. 49 § 1. Chociaż na gruncie obowiązującego ustawodawstwa brak jest podstaw do przyjęcia, że nieusprawiedliwiona odmowa pozwanej w sprawie o zaprzeczenie ojcostwa matki dziecka poddania się badaniu z grupowych cech krwi jest równoważna z wynikiem badania wykluczającym ojcostwo, a tym samym, by w razie odmowy odpadała potrzeba oceny innych dowodów, to jednakże zgodnie z art. 242 § 2 k.p.c. sąd może nadać odmowie poddania się badaniu z grupowych cech krwi niekorzystne dowodowe znaczenie. Przy czym w wypadku, gdy dowody w przedmiocie niepodobieństwa, by powód mógł być ojcem dziecka, są rozbieżne odmowa taka przy rozważeniu okoliczności sprawy (art. 242 § 1 k.p.c.) może przeważać ocenę za niekorzyść pozwanej (1 CR 424/63 z 4 II 1964 r.).

Kodeks postępowania cywilnego - Obwieszczenie ministra sprawiedliwości z 25 VIII 1950 r. o ogłoszeniu jednolitego tekstu kodeksu postępowania cywilnego (Dz. U nr 43, poz. wraz z późn. zmianami).

Art. 31. Miejsce, w którym dopuszczono się czynu niedozwolonego, i miejsce,

w którym nastąpiły skutki tego czynu w postaci szkody, mogą, lecz bynajmniej nie muszą — w sensie fizycznym — pokrywać się z sobą. W razie rozbieżności, miejscem, w którym czyn niedozwolony został spełniony w rozumieniu art. 31 k.p.c., jest miejsce, w którym nastąpiła szkoda (II CZ 7/64 z 13 II 1964 r.).

Art. 79 § 1. „Osoba prawna, sprawująca zarząd majątku lub interesów stron, może być jej pełnomocnikiem procesowym” (uchwała składu 7 sędziów III CO 42/63 z 23 IX 1963 r.).

Art. 148. Biurem w rozumieniu art. 148 k.p.c. jest ten dział instytucji lub przedsiębiorstwa, który zajmuje się wysyłaniem i przyjmowaniem korespondencji, a „lokałem biurowym” jest miejsce, w którym praca ta jest wykonywana. Tylko zatem doręczenie dokonane w tym miejscu pracy (lokalu biurowym) jest prawnie skuteczne (II CR 716/62 z 10 VIII 1963 r.).

Art. 205. „Skutki, o których mowa w art. 203 pkt 3 k.p.c., powstają dopiero z chwilą doręczenia pozwu. W razie zbycia w toku sprawy rzeczy objętej sporem, wyrok ma skutek prawny nie tylko pomiędzy stronami, lecz także względem nabywcy rzeczy”. Sformułowanie art. 541 § 1 k.p.c., w którym mowa o przejściu uprawnienia lub obowiązku na inną osobę po wniesieniu pozwu, nie może wpłynąć na treść niniejszej odpowiedzi (uchwała III CO 36/63 z 30 I 1964 r.).

Art. 349 § 2 i 3. „Sprzeciw od wyroku zaocznego, w którym nie przytoczono zarzutów przeciwko żądaniu pozwu oraz faktów i dowodów na ich uzasadnienie (art. 349 § 2 k.p.c.), podlega odrzuceniu dopiero po bezskutecznym wezwaniu do uzupełnienia tych braków na podstawie art. 137 § 1 k.p.c.” (uchwała Pełnego Składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego III CO 17/63 z 18 V 1963 r.).

Art. 403. Do wznowienia postępowania opartego na podstawie wymienionej w art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c., tj. na tej podstawie, że dokument został podrobiony lub sfałszowany, nie stosuje się art. 404 k.p.c., uzależniającego dopuszczalność wznowienia od uprzedniego ustalenia czynu karalnego prawomocnym wyrokiem skazującym.

Bieg terminu dla wznowienia postępowania w takim wypadku rozpoczyna się od dnia, w którym strona dowiedziała się o podrobieniu bądź sfałszowaniu dokumentu (analogicznie do art. 406 § 1 pkt. 4 k.p.c.) (II CZ 63/63 z 14 VI 1963 r.).

Art. 452. Przywrócenie sobie przez powoda utraconego posiadania w drodze niedozwolonej samopomocy — przed zakończeniem procesu sądowego wytoczonego w trybie art. 451 i 452 k.p.c. — powoduje wygaśnięcie roszczenia powoda o przywrócenie utraconego posiadania, ponieważ zostało ono już zrealizowane, a ponadto dlatego, że powód, dopuszczając się samowoli, spowodował powstanie roszczenia posesoryjnego dla pozwanego. Gdyby z kolei pozwany postąpił tak samo, tzn. odebrał powodowi posiadanie samowolnie, dla powoda powstałoby nowe roszczenie o przywrócenie utraconego posiadania, przy czym nie byłoby przeszkody do rozpoznania go w tym samym procesie (I CR 922/63 z 13 X 1962 r.).

Przepisy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w brzmieniu ustalonym przez ustawę z 16 XI 1960 r. (Dz. U. nr 10, poz. 57).

Art 3 ust. 1 pkt 3. Przepis art. 3 ust. 1 pkt 3 przep. o k.s. w spr. cyw. zwalnia od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych nie tylko pracownika dochodzącego wynagrodzenia szkód wynikłych z wypadku przy pracy albo choroby zawodowej, lecz również spadkobierców zmarłego powoda-pracownika, którzy przystąpiwszy do sprawy w miejsce zmarłego stali się uczestnikami postępowania, a więc stroną w rozumieniu art. 2 ust. 2 przep. o k.s. (I PZ 80/63 z 1 II 1964 r.).

Art. 34. Z chwilą, gdy stanowiący podstawę pobrania obniżonego wpisu (art. 70

i 80 ust. 2 p.o.k.s.) zgodny wniosek uczestników o dział spadku i zniesienie współwłasności stał się bezprzedmiotowy (np. z powodu zawarcia poza sądem umowy o podziale lub ugody), sąd powinien stosownie do art. 14 p. o k.s. wymierzyć wpis normalny (art. 63 ust. 2, 70 i 80 ust. 1 p. o k.s.) i ściągnąć od uczestników postępowania różnicę. Dopiero połowa tak wymierzonego wpisu podlega ewentualnemu zwrotowi na podstawie art. 34 p. o k.s., jeżeli wskutek zawarcia ugody nastąpi umorzenie postępowania (II CZ 95/63 z 14 VIII 1963 r.).

Art. 70 i 81. 1. Stosownie do art. 17 § 1 ustawy z 27 VI 1950 r. o postępowaniu niespornym w sprawach rodzinnych oraz z zakresu kurateli w sprawach o zniesienie współwłasności pomiędzy pozostałym przy życiu małżonkiem a spadkobiercami drugiego małżonka, wymiar opłaty sądowej normują art. 81 prz. o k.s., a nie art. 70 tych przepisów.

2. Telologiczna wykładnia art. 70 i 81 przep. o k.s. prowadzi do wniosku, że przewidziany w tych przepisach obniżony wpis pobiera się zawsze w razie zgodnego wniosku wszystkich uczestników postępowania bez względu na to, czy wniosek dotyczy „podziału” będącej przedmiotem działu lub zniesienia współwłasności, czy też przyznania całej nieruchomości jednemu z uczestników” (III CR 42/63 z 20 IV 1963 r.).

Dekret z 8 VI 1955 r. — Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. nr 58, poz. 528 wraz z późn. zmianami)

Art. 57. Sporządzenie aktu zgonu przez kierownika urzędu stanu cywilnego w trybie administracyjnym przewidzianym w art. 57 pr. o a.s.c. może nastąpić jedynie w stosunkowo krótkim czasie po pochowaniu zwłok, przy czym tryb ten nie wchodzi w ogóle w rachubę w wypadku niesporządzenia karty zgonu zmarłej osoby. W takiej sytuacji jedyną właściwą drogą do uzyskania aktu zgonu tej osoby jest tryb sądowy, przewidziany w dekrete z 29 VIII 1945 r. w sprawie postępowania o uznaniu za zmarłego i o stwierdzeniu zgonu (III CR 207/62 z 26 II 1963 r.).

Dekret z 18 I 1956 r. o ograniczeniu dopuszczalności rozwiązywania umów o pracę bez wypowiedzenia oraz o zabezpieczeniu ciągłości pracy (Dz. U. nr 2, poz. 11 z późn. zmianami)

Art. 2 i 3. Zgoda pracownika na natychmiastowe rozwiązanie z nim stosunku pracy i innych przyczyn niż przewidziane w art. 2 i 3 dekretu z 18 I 1956 r. jest prawnie bezskuteczna (III PR 11/64 z 6 V 1964 r.).

Art. 2 ust. 2. „Oświadczenie zakładu pracy o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika, złożone po upływie miesiąca od dnia uzyskania wiadomości o okoliczności uzasadniającej rozwiązanie umowy (art. 2 ust. 2 dekretu z 18 I 1956 r.), nie wywołuje zamierzonego skutku prawnego, tj. nie powoduje rozwiązania umowy. Pracownikowi w takim wypadku służy roszczenie o dopuszczenie go do pracy oraz roszczenie o wynagrodzenie na podstawie art. 455 k.z., o ile był gotów do pełnienia pracy, a doznał przeszkody ze strony zakładu pracy” (uchwała III PO 6/64 z 4 V 1964 r.).

Art. 4 ust. 2. „Termin siedmiodniowy przewidziany w art. 4 ust. 2 dekretu z dnia 18 I 1956 r. należy liczyć od daty prawomocnego umorzenia postępowania karnego lub uprawomocnienia się wyroku uniewinniającego” (uchwała Pełnego Składu Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych III PO 9/64 z 29 IV 1964 r.).

Art. 17. Nieobecność pracownika, skierowanego przez zakład pracy na kurs podnoszący kwalifikacje zawodowe, spowodowana jego uczestnictwem w kursie

jest okresem usprawiedliwionej nieobecności w pracy (art. 17 dekretu z 18 I 1956 r.). Wypowiedzenie w tym okresie umowy o pracę przez zakład pracy jest nieważne (II PR 571/62 z 29 XI 1962 r.).

Rozporządzenie Rady Ministrów z 16 V 1956 r. w sprawie określania zasad i trybu oraz organów właściwych do wydawania decyzji o umarzeniu oraz udzielaniu ulg w spłacaniu należności należnych jednostkom budżetowym oraz państwowym instytucjom, przedsiębiorstwom i bankom (Dz. U. nr 17, poz. 93).

Sądy nie są powołane do rozstrzygania w toczących się przed nimi sprawach, czy i w jakiej części dochodzona należność powinna być umorzona na podstawie § 2 pkt 3 powyższego rozporządzenia Rady Ministrów (3 CR 272/62 z 3 I 1964 r.).

Zebrał
Witold Świącicki

2. ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO IZBA KARNA I IZBA WOJSKOWA

Kodeks karny

Art. 50 § 1. Orzeczenie przepadku przedmiotu przestępstwa jest karą dodatkową i jako takie może nastąpić tylko w wyroku, w postaci zaś postanowienia z art. 330¹ k.p.k. jedynie wtedy, gdy chodzi o dowody rzeczowe we właściwym tego słowa znaczeniu (18 VII 1964 — II KZ 69/64).

Art. 235 § 1. Wprawdzie najistotniejszą cechą wyróżniającą grupę przestępstw przeciwko zdrowiu jest charakter wynikowy tych przestępstw i sprawca z reguły odpowiada za spowodowany przez niego wynik, tym niemniej możliwy jest zbieg przepisów art. 237 § 1 k.k. z przepisami art. 23 i 235 § 1 k.k. względnie art. 236 § 1 k.k. Sytuacja taka zachodzi, gdy sprawca, który zamierzał lekkie uszkodzenie ciała z art. 237 § 1 k.k., w rzeczywistości miał zamiar spowodować uszkodzenie poważniejsze, podpadające pod art. 235 § 1 k.k. albo art. 236 § 1 k.k., lecz zamierzonego uszkodzenia nie spowodował wskutek okoliczności od niego niezależnych.

Do zastosowania w tym przypadku art. 23 § 1 w związku z art. 235 § 1 lub 236 § 1 k.k. konieczne jest ustalenie, że zamiar sprawcy obejmował popełnienie przestępstwa z art. 235 § 1 lub z art. 236 § 1 k.k., a więc że sprawca chciał spowodować uszkodzenie ciała określone w tych artykułach, lub że możliwość spowodowania takiego uszkodzenia przewidywał i na nie się godził (21 IX 1964 — I K 173/64).

Art. 264 § 1. Istota przedmiotowa oszustwa polega na świadomym wprowadzeniu kogoś w błąd lub utwierdzeniu w błędzie celem skłonienia go do niekorzystnego rozporządzenia mieniem. Działanie przy oszustwie może obracać się w różnych dziedzinach stosunków majątkowo-cywilnych i w zależności od rodzaju tych stosunków różnie może przejawiać się oddziaływanie na wolę poszkodowanego. W przypadku spółki, gdzie istnieje podział funkcji poszczególnych spółników i gdzie nie każdy spółnik ma na codzień możliwość kontroli przychodu i rozchodu i udział swój w spółce opiera na zaufaniu do spółników, wprowadzeniem w błąd spółnika jest każde działanie innego spółnika, świadomie skłaniające go do niekorzystnego rozporządzenia mieniem reszty spółników. Wprowadzenie w błąd nie

musi przejawiać się w formie bezpośredniego oddziaływania na wolę spółnika, wystarczy jeśli sprawca użyje dokumentu utwierdzającego spółnika w przekonaniu, że aktywa spółki zostają pomniejszone, a niekorzystne rozporządzenie mieniem może przejawiać się w formie choćby tylko milczącego uznania stanu rzeczy, stwierdzonego danym dokumentem (27 IV 1964 — IK 72/64).

Art. 269. Okoliczność, że nie ma związku przyczynowego między działaniem oskarżonego a powstałym niedoborem, nie może mieć decydującego znaczenia, albowiem dla bytu przestępstwa z art. 269 k.k. powstanie efektywnej szkody nie jest niezbędne, a wystarczy samo działanie na szkodę. Nie ulega wątpliwości, że oskarżony podejmując szereg czynności zmierzających do uniemożliwienia lub przynajmniej opóźnienia wykrycia istniejącego w prowadzonym przez niego punkcie sprzedaży detalicznej niedoboru, działa na szkodę Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”. Fakt ukrywania przez agenta prowizorycznego choćby niezawinionego niedoboru jest działaniem na szkodę mocodawcy, gdyż uniemożliwia mu podjęcie odpowiednich decyzji w sprawach majątkowych (23 IV 1964 — V K 173/64).

Art. 286 § 1 k.k. Wydatkowanie pieniędzy z funduszu postępu technicznego na nagrody za działalność nie mającą nic wspólnego z postępowaniem technicznym, stanowi działanie na szkodę interesu publicznego w rozumieniu art. 286 § 1 k.k., gdyż w ten sposób zostaje bezprawnie zmieniony cel, dla którego pieniądze są przeznaczone, a pracownicy, którym rzeczywiście należała się nagroda za postęp techniczny, byli bądź mogli być pozbawieni funduszy za osiągnięte efekty ekonomiczne (13 IV 1964 — IV K 1228/61).

Kodeks postępowania karnego

Art. 25. Wyłączenie sprawy co do niektórych oskarżonych do odrębnego rozpoznania nie przesądza powództwa cywilnego w stosunku do pozostałych oskarżonych, jako że odpowiedzialność sprawców przestępstwa z tytułu wyrządzonych przestępstwem szkód jest solidarna; każdy z nich odpowiada za całość szkody. Rozstrzygnięcie powództwa co do części przestępstwa nie stoi bynajmniej na przeszkodzie do zasądzenia takowego i od pozostałych oskarżonych w późniejszym procesie karnym (4 IX 1964 — II K 95/64).

Art. 245² § 3. Skoro ustawa nie przewiduje zawiadamiania o umorzeniu śledztwa przez doręczenie odpisu z uzasadnieniem (art. 245³ § 3 k.p.k. terminu do zażalenia liczyć należało od daty doręczenia zawiadomienia (23 III 1964 — V K 54/64).

Art. 245³ § 3. Prokuratorem nadrzędnym w rozumieniu art. 245³ § 3 k.p.k. jest prokurator wojewódzki w stosunku do podprokuratora powiatowego innego okręgu (I X 1964 — VI KO 28/64).

Art. 299 § 4. Wyjaśnienia oskarżonego złożone w śledztwie lub w dochodzeniu w charakterze podejzanego mogą być odczytane na rozprawie pod nieobecność tego oskarżonego i wykorzystane jako materiał dowodowy w sprawie innych współoskarżonych wówczas, gdy niestawiennictwo tego oskarżonego spowodowane jest przeszkodami nie dającymi się usunąć lub zbyt trudnymi do usunięcia (7 s. 15 X 1964 — VI KO 18/64).

Art. 331¹ § 1- Odszkodowanie w myśl art. 331¹ § 1 k.p.k. należy zasądzić w razie skazania za przestępstwo zagarnięcia mienia społecznego osoby, która wprawdzie w chwili czynu nie ukończyła lat 17, ale wiek ten osiągnęła w chwili rozpoczęcia rozprawy głównej (7 s. 23 I 1964 — VI KO 26/63).

Art. 394. Od wyroku Sądu Najwyższego wydanego w trybie rewizji nadzwyczajnej

czajnej, rewizja nadzwyczajna jest niedopuszczalna (Uchwała Całej Izby Karnej 22 V 1964 — VI KO 17/63).

Art. 445. Sąd wojewódzki niesłusznie obciążył oskarżonego „X” solidarnie z innymi oskarżonymi kosztami postępowania. W danym bowiem przypadku koszty postępowania są bardzo znaczne, zaś postępowanie przeciwko temu oskarżonemu mogło przyczynić się do ich powstania tylko w nieznacznym stopniu. Przy solidarnym zatem obciążeniu tego oskarżonego kosztami postępowania byłby on zobowiązany do ponoszenia również i tych kosztów, do powstania których nie przyczynił się w żadnym stopniu, a tylko przyczynienie się do powstania określonych kosztów postępowania karnego przez każdą z osób oskarżonych uzasadnia uznanie zgodnie z art. 445 k.p.k., że odpowiadają one za te koszty i ponoszą tę odpowiedzialność solidarnie (18 II 1964 — IV K 1172/61).

Kodeks karny Wojska Polskiego

Art. 32 § 1 W przypadku zbiegu przepisów ustawy, przepisem przewidującym najsurowszą karę niekiedy nie jest przepis, którego górna granica sankcji karnej jest najwyższa. Przepisem przewidującym najsurowszą karę może być w pewnych przypadkach także przepis, którego dolne zagrożenie jest wyższe niż innych zbiegających się przepisów, a to chociażby górna granica sankcji była w tym przepisie niższa niż w innych zbiegających się przepisach. Ocena bowiem surowości przepisu musi być przez sąd dokonywana nie „in abstracto”, lecz „in concreto”, tj. w zastosowaniu do danego przypadku. Jeżeli więc sąd oceniając ciężar popełnionego przestępstwa dojdzie do wniosku, że wymiar kary powinien grawitować ku dolnej granicy zagrożenia, to wpływ na wysokość zastosowanej sankcji ma przede wszystkim dolna granica zagrożenia, a nie górna granica już tylko teoretycznego zagrożenia. O uznaniu przepisu za najsurowszy może decydować także sprawa zagrożenia grzywną obok kar pozbawienia wolności (13 V 1964 — Rw 601/64).

Art. 51 § 2 lit. a). Przepis art. 51 § 2 lit. c) k.k.W.P. ma na uwadze jedynie umyślne współuczestnictwo przełożonego w przestępstwie popełnionym przez podwładnego. Wyłączenie możliwości stosowania art. 55 k.k.W.P. nie dotyczy przełożonego, który wraz z podwładnym nieumyślnie — tylko przez brak kontroli — przyczynił się do spowodowania skutku przestępnego (21 III 1964 — Rw 333/64).

Dekret z 16 XI 1945 r. o postępowaniu doraźnym.

Art. 1. Postępowaniu doraźnemu mogą być poddane sprawy o przestępstwa dewizowe określone w art. 45 § 1, 49 § 1, 50 § 1 i 52 § 1 oraz o przestępstwa przemytnicze określone w art. 64 § 2, 65 § 2, 66 § 2, 67 § 2 i 68 § 2 ustawy karnej skarbowej z 13 IV 1960 r. (Dz. U. nr 21, poz. 123, z późniejszymi zmianami Dz. U. z 1963 r. nr 28, poz. 167), jeśli zostały one popełnione w warunkach uzasadniających zastosowanie kary więzienia do lat 15, przewidzianej w art. 25 § 5 powołanej ustawy karnej skarbowej i jeżeli interesy gospodarcze Polski Ludowej zostały narażone na znaczną szkodę (Zasada prawna. Uchwała składu siedmiu sędziów, 1 X 1964 — VI KO 33/64).

Ustawa z 29 V 1957 r. o warunkowym zwolnieniu osób odbywających karę pozbawienia wolności (jt Dz. U. nr 58, poz. 321).

Art. 3 § 1. W razie warunkowego zwolnienia na podstawie przepisów ustawy z 29 V 1957 r. o warunkowym zwolnieniu osób odbywających karę pozbawienia wolności (jt Dz. U. z 1961 r., nr 58, poz. 321), czas pozostały do odbycia kary stanowi okres próby. Okres ten nie może być jednak krótszy niż rok ani dłuższy niż 5 lat. To ostatnie ograniczenie odnosi się do wypadków przewidzianych

w pierwszym zdaniu art. 2 § 3 tej ustawy. Czas trwania próby w każdym wypadku określa ustawa i nie jest on pozostawiony do uznania sądu (uchwała składu siedmiu sędziów 15 X 1964 — VI KO 27/64).

Ustawa z 10 XII 1959 r. o o zwalczaniu alkoholizmu (Dz. U. nr 69, poz. 434)

Art. 23. Nie każdą awanturę, połączoną nawet z pobiciem czy obelgami można uznać za znęcanie się w rozumieniu art. 23 ustawy z 10 XII 1959 r. (Dz. U. nr 69, poz. 434). Znęcanie się, o którym mowa w tym przepisie, jest oznaką psychodegradacji alkoholicznej sprawcy, który bez żadnych racjonalnych przyczyn, a pod wpływem alkoholu, bez powodu ze strony członków swego najbliższego otoczenia znęca się nad nimi fizycznie lub moralnie. Nie są to więc sprzeczki, ani kłótnie mające jakieś racjonalne podłoże, lecz znęcanie się bez powodu, jedynie wytłumaczalne zdżyczeniem moralnym i zmianami w psychice wywołanymi u sprawcy alkoholizmem, powodującym stałe zmiany w psychice alkoholika, którego zachowanie „na trzeźwo” znacznie odbiega od cech jego zachowania się pod wpływem alkoholu (3 XI 1964 — III K 234/64).

Ustawa z 18 VI 1959 r. o odpowiedzialności karnej za przestępstwa przeciw własności społecznej (Dz. U. nr 36, poz. 228).

Art. Ż. Podwyższenie cen jednostkowych i wprowadzenie do sklepu obcego towaru nie jest dowodem zagarnięcia. Podwyższanie cen i to nawet systematyczne, może mieć na celu ukrywanie przez czas dłuższy niedoboru, a wprowadzenie towaru obcego może wynikać z chęci uzyskiwania korzyści ze sprzedaży takich towarów. Pogląd, że ukrywanie manka mogłoby mieć miejsce tylko przy jednorazowym podwyższeniu cen towaru, ma cechy dowolności, zwłaszcza w sytuacji, w której niedobór wzrasta (29 X 1964 — II K 149/64).

Zebrał

Stefan Kalinowski